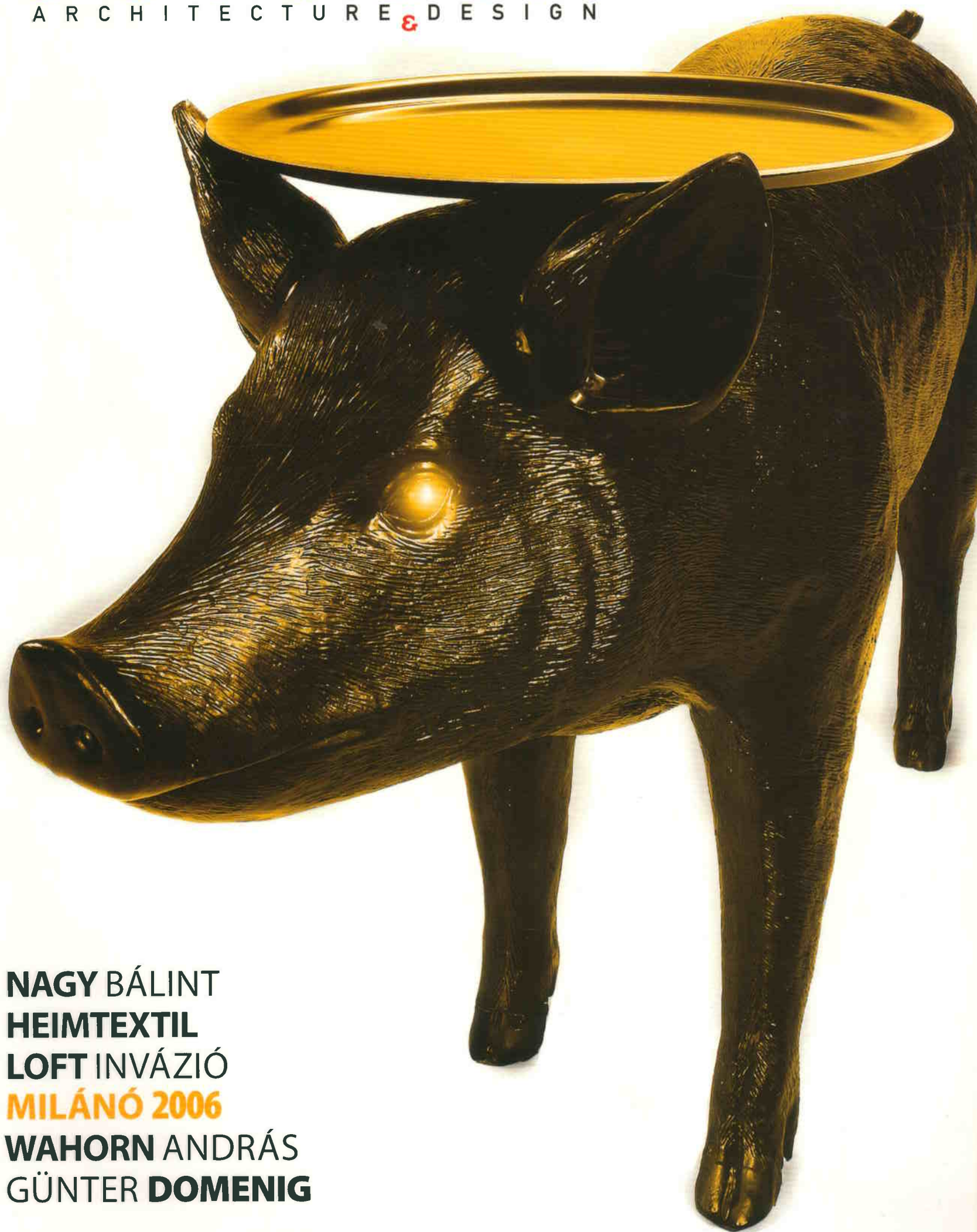

OCTOGON

ARCHITECTURE & DESIGN

NAGY BÁLINT
HEIMTEXTIL
LOFT INVÁZIÓ

MILÁNÓ 2006

WAHORN ANDRÁS
GÜNTER DOMENIG

and exhibitions

A TÉR KIÜRESÍTÉSE

MUSEO OTEIZA MUSEOA,
ALZUZA, BASZKFÖLD, SPANYOLORSZÁG

**A Pireneusok lábánál,
Pamplona mellett, egy
kis hegyi falu határában
áll egy múzeum, ahol
nem csak a bemutatott
tárgyak, de maga
az épület is szobor.**

Szöveg:
Vukoszávlyev
Zorán
Építész:
Francisco
Javier Sáenz
de Oiza
Fotó:
iz.architects

Lásd még:
OCTOGON
2001/1.

– június 5. között
esztivált, és ehhez
elejétől, a szupre-
galomig, a MADI-
prematizmus, neo-
vészet bölcsőjéig,
n – a **JÖVŐ** sejt-
vájuk végigjárni,
közöi Mobil MADI
zervező: Nemzet-
hov (kurátorok) ■
s eskaja) – Leonid
a, Petrovka 25.) –
os és Tájékoztatói
Malevics sírjele
er Szokolov orosz
bil-madi.hu ■

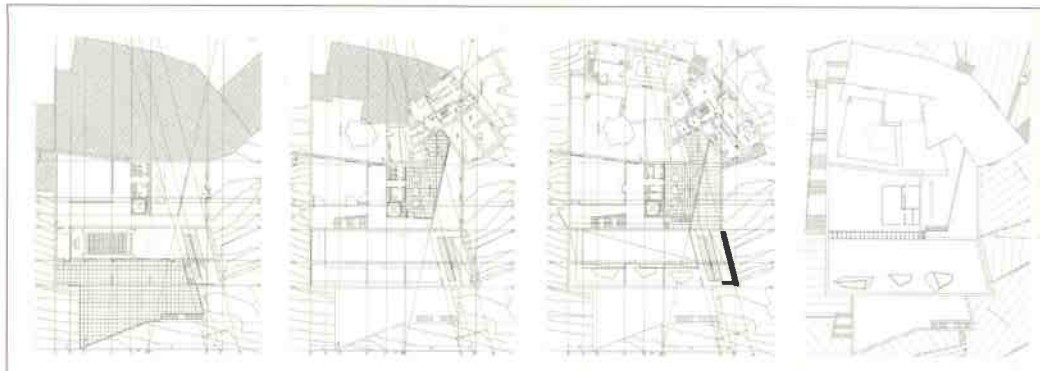

A meglévő épületek és az új múzeumi szárnyudvart zárnak közre

Jorge Oteiza a XX. századi baszk szobrászat egyik meghatározó alakja. Munkásságát a szobrászati alkotás esszenciális szellemi magjának keresése határozta meg. Már korai munkáit nonfiguratív szándék jellemezte, és esztétikai tanulmányaiban a megalitikus formák tisztaságára irányította kortársai figyelmét. Az egyszerűsítés és az imaginárius érték megtalálását mégsem a tömör, egynemű, geometrikus tömegben lelta meg.

Az elvétel, ahogyan önmaga fogalmazott: „a tér elhagyása” (kiürítése) határozhatja meg valójában a kortárs ember spirituális közegét. Ezen alkotó folyamat a tömeg oly mértékű elhagyását jelentette szobraiban, ahol az üres tér már csak szellemi (spirituális) relief maradt. Majd egy évszázadot átívelő életének derekán eljutott e kijelentéshez: „I was left without a sculpture in my hands.” Életét közéleti tevékenységgel, kutatómunkával és irodalmi alkotásokkal gazdagította, de mindezek mellett a lényegi keresését sohasem adta fel: műhelyében óriási számú modellkísérlet halmozódott fel.

1992-ben Oteiza teljes gyűjteményét Navarra városának adományozta – a létrejött alapítvány a művész egykori alkotóműhelyének épületét választotta a munkák és szellemiség bemutatására. Az autentikus helyszín (lakóépület, műhely, modellező tér és könyvtár) bővítésével, egy új múzeumépület csatolásával vált teljessé 2003-ban.

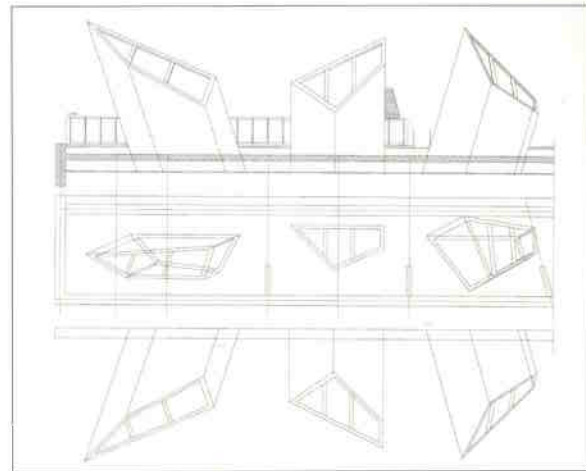
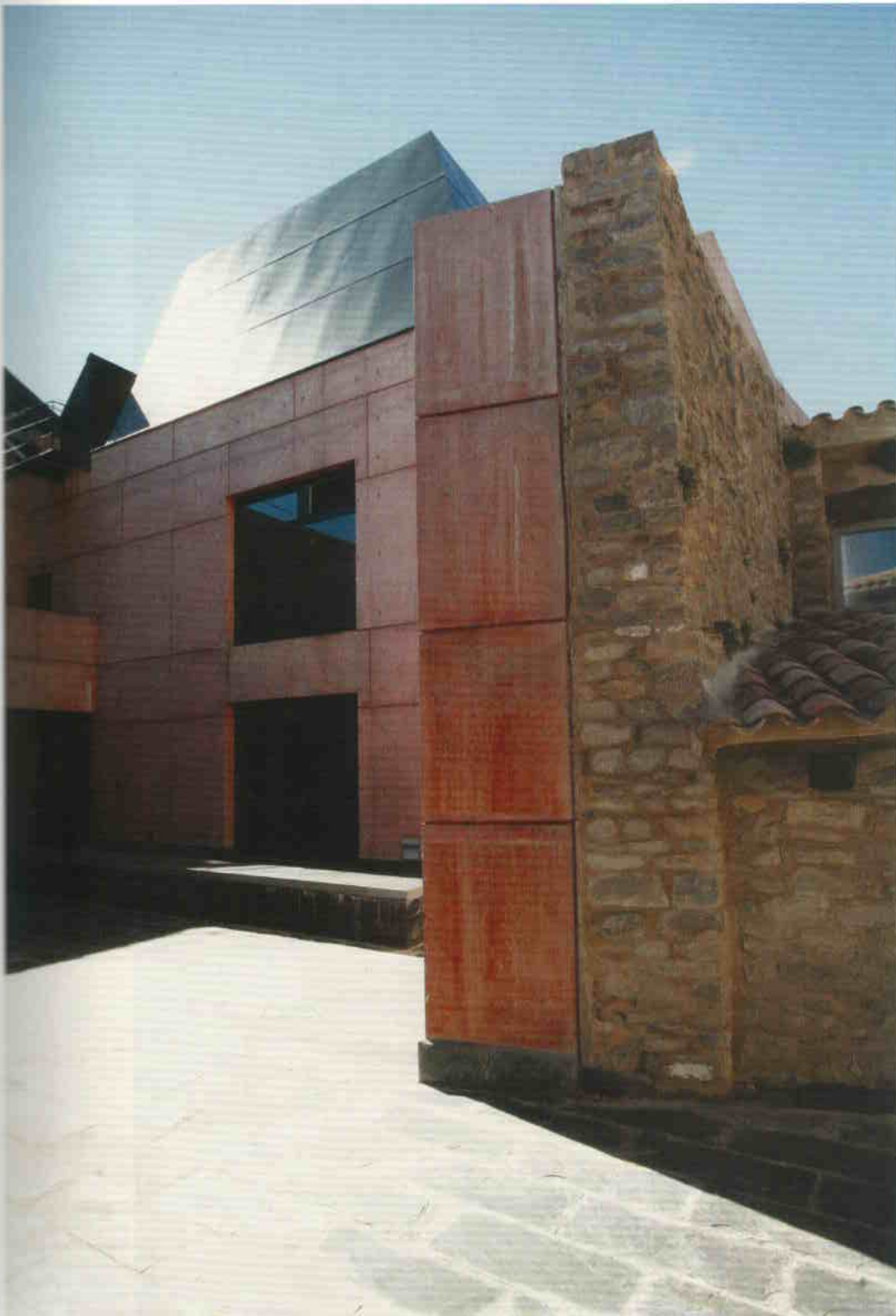

Régi és új – anyag, forma, architektúra

Tömbös zárt tömegforma, tüskeszerűen megjelenő felülvilágító-testek

Oteiza életét meghatározta az építészekkel való együttműködés, tervpályázatok és megvalósult társművészeti alkotások hosszú sora. Elismerésképpen a kamara tiszteletbeli tagjává fogadta, és a szoros kapcsolat fennmaradt az épület létrejöttéig is. Még az '50-es évek elején ismerkedett meg egyik legjelentősebb alkotótársával, Sáenz de Oiza építésszel, akivel Aránzazu híres zárándokbazilikájának újjáépítésén dolgozott. A barátságot mi sem keretezhette volna jobban, mint hogy Oiza tervezze a bemutató épületet.

Jorge Oteiza szellemiségének és hitvallásának ismeretében Oiza olyan múzeum tervében gondolkodott, ahol maga az épület is szobrászati alkotássá változott, természetesen a „tér elhagyásának” gondolatával. A felújított épületek elé – egy kis udvart lehatárolva – kétszintes főteret hozott létre, melyhez vizuálisan és fizikailag is intenzíven kapcsolta északra és délre a kísérő tereket. A „központi” tér a legjelentősebb munkákat mutatja be, míg a csatlakozó terek a fogalmi kísérletek – fénymodulorok, fénytömegek, szobrászati hiperterek, geometrikus kubitúrák – alkotáscsoportjait vonultatja fel.

Az új épület „bazilikális” térszervezése a fényhatásokat vonja be az építészeti formálásba. A kis tereknek önálló „fénytartama” van – hatásuk a kétszintes tér hosszfalainak változatos perforációin keresztül érvényesül. Így a modell-kísérletek bemutatóterei fizikai kapcsolatba kerülnek a létrehozott alkotások fő terével. A fény közvetítő szerepe a „tér elhagyásának”, és a fennmaradt üresség gondolati megjelenítője.

A kelet-nyugati tengelyű központi teret egyetlen ablak nyitja csak meg közvetlenül a környezet felé: a nyugati végfalán található embermagasságú felnyitás a baszk tájra néz. A kísérő termekből érkező fény csak félhomályt nyújt – az építészeti szándék a tárgyak dramatikus megvilágítására helyezte a hangsúlyt. A kísérő terek laterális és horizontális megvilágítása a tárgyak értelmezé-

A külsőben
karakteresen
megjelenő
felülvilágítók
a belső térben
fénykuttákká
válnak

A kiállítást meghatározó főtér – tárgyi elemek citációja

A kísérő terek egyike a hagyományos kiállítási struktúrát mutatja

Jorge Oteiza műhelyépülete a múzeum részét képezi

séhez igazodott. A leginkább attraktív megoldást a három prizmaszerű felülvilágító adja a déli galérián, ahol a modelltárgyak üressége oldódik fel a mennyezetet áttörő fénykutat absztrakt dinamikájában. A tüskeszerű felépítmények az épület exteriörjének kubusos feltárulását különös csillogással gazdagítják.

Az új épületrész intenzív viszonyt tart fenn a régi alkotóterekkel az épületkarral közrezárt udvaron keresztül: már a megérkezés pillanatától érzékelhető a folyamatos, vizuális kapcsolat. A múzeum bejárása a régi épületekben fejeződik be, ahol a műhelyben és az életterekben közvetlen személyes tárgyakkal válik megismerhetővé az alkotófolyamat.

A kiállító épületnél a formaalakítás mellett az anyaghasználatban is az egyszerűsége szorítkoztak a tervezők: a látszó felületű, nyersbeton teherhordó szerkezetet a fém-oxidokkal színezett, maghőszigetelt beton alkotja. A sötét padló és mennyezetburkolatok a fény erejét emelik ki – a fekete bútorzat a kiállított tárgyak hatását fokozza – a kapaszkodók és a kilincsek kialakítása az anyagból való elvétel logikájával jött létre. Az enteriőr szobrászian megfogalmazott eleme a központi tér keleti térrészét elfoglaló rámparendszer, mely akadálymentes közlekedést biztosít és lehetővé teszi a múzeum tereinek vezetett és ugyanakkor személyes irányválasztásokkal történő feltárását is.

A múzeum megnyitását sem az építész, sem a művész nem élhette már meg, de közös alkotásuk számot ad egy oly mély szellemi kapcsolatról, ahol építész és szobrász közös alkotásában az építészet és a szobrászat eggyé válhatott.

A cikk a Magyar Állami Eötvös Ösztöndíj támogatásával jött létre.